

איך אפשר לדבר על דברים מורכבים בכיתה בעת משבר פוליטי

אמנות, עיצוב ואדריכלות הם תחומי פעולה ומחקר שיש בהם רכיבים פוליטיים מובנים, מאחר והם עוסקים בזהות, גבולות, שייכות, חשיבה ביקורתית והטלת ספק. קהילת בצלאל המגוונת מורכבת מאנשים מכל הקשת החברתית, המגדרית, הדתית והפוליטית, השואפים לקיים מרחב למידה, יצירה ומחשבה בטוח לכל השותפות והשותפים בה. הדיסציפלינות השונות לצד גישות וסגנונות הוראה שונים, מאפשרים לנו לבחור עד כמה נרצה להציף נושאים בעלי גוון פוליטי ולעסוק בהם במסגרת השיעורים שלנו.

מטרתו של מסמך זה להציע נתיבי פעולה מגוונים ובקני מידה שונים. אתם מוזמנים להשתמש בהם בצורה מושכלת, גמישה ובהתאם לצרכים שלכם.

שיחה בכיתה בעת משבר

היערכות לקראת השיחה:

1. לפני הכניסה לשיעור – כדאי לנסות להבין באיזה מצב אני נמצאת? מה אני מרגיש? האם אני חוששת להכנס לכיתה? האם אני מרגיש שאני יכולה להנחות שיחה מורכבת?
2. עם הכניסה לשיעור – מומלץ לנסות להבין באיזה מצב נמצאת הכיתה. האם יש מחנות? האם יש נפגעים ובאיזה רמה? האם יש רצון לדבר? האם יש רצון ותשוקה לחזור אחורה ולהמשיך עסקים כרגיל? האם יש כוח להרצאה ושיחה או צורך דחוף לעשייה (מייקינג/קראפט)? האם כולם נוכחים? האם היעדרות קשורה בסיטואציה?
3. בכיתה – אם אתם מזהים את שבכתה יש צורך ו/או רצון לקיים שיחה או פעילות על המצב, לפניכם כמה מתודות מובנות לקיום שיחה בקבוצה על נושאים קונפליקטואליים, באופן שיכול לפתוח ערוצי הקשבה, לפרק מתיחויות ולסלול נתיבים עתידיים לקהילה הטרונגנית וסובלנית. חשוב להדגיש שאלה אפשרויות שונות לבחירתכם ולפי נטיית לבכם.
4. תחילת השיחה – את השיחה הכתתית כדאי לפתוח במסגור של הסיטואציה, בהתייחסות לתחושות שלכם, ולמוקשים שעשויים להתעורר מעצם קיומה של שיחה. לצורך כך אפשר להתייחס לנקודות הבאות:

- התמקמות: מה עמדת בצלאל, מה אומר החוק, איך ואיפה זה פוגש את סביבת הלמידה של אמנות ועיצוב?
- חוזה מקדים: מה מטרת השיחה ומהם התנאים לקיומה וניהולה:
 - אני נכנסת לשיחה בלב פתוח ובכוונה טובה
 - אני נכנסת לשיחה ללא תנאי שתהיה הסכמה בינינו.
 - אני מתחייבת שמרחב השיחה יהיה מרחב בטוח לכל המשתתפים בו.
 - אני נכנסת לשיחה מוכנה לשמוע ולא רק להשמיע.
 - אני מעוניינת להציג ולהשמיע את דעתי בפני משתתפי השיחה ולא מצפה לשכנע שעמדתי היא הדעה הלגיטימית היחידה.

- אני מכיר בזכותם של כל אחת ואחד בשיחה לדעה ונראטיב שונה משלי: במקום היסטוריה-היסטוריות, במקום נרטיב/נרטיבים, במקום זהות- זהויות, במקום משאלה- משאלות.
- אני נכנסת לשיחה מבדילה בין מילים למעשים.
- אני נכנסת לשיחה בהבנה שיתכן ואשמע דעות שונות מערכי ורגשותי.
- אני נכנסת לשיחה מבדילה בין אי נוחות מדעות השונות מעמדתי - לאיום ממשי על בטחוני.
- אני נכנס לשיחה מתוך הבנה שדעותי אינן מבטלות משתתפים אחרים בשיחה וגם אם אשמע דברים השונים מדעותי הם אינם מבטלים אותי.
- אוצר מילים: באפשרותינו להציע לסטודנטים. יות אוצר מילים מגוון, שיכול לעזור למסגר ולתאר מגוון של תחושות, כמו: בלבול, אמביוולנטיות, ספק, מבוכה, פגיעה, עלבון, איום, כעס, אי נוחות, אי הסכמה, חוסר אמון, חוסר ביטחון, הכרה, הנחכה, תמיכה, עזרה, מתח, קונפליקט, מאבק, התנגדות, עימות, סובלנות, אמפתיה, חמלה, הזדהות, קבלה...

מתודות לשיחה מובנית בכיתה בעת משבר:

1. שיחה בה הסטודנטים יות מביעים את רגשותיהם. ודעותיהם. בנושא קונפליקטואלי:

כללי ניהול השיחה:

- כולם מסכימים על התנאים: בלב פתוח ובכוונה טובה!
- זמן השיחה מוגדר מראש ומוגבל (מומלץ לא יותר משעה וחצי)
- מספר המשתתפים עד 25
- לא חייבים לדבר
- חייבים להקשיב
- לשיחה יש מנחה המנהל, מנווט ומסכם את השיחה
- סדר הדוברים נקבע מראש
- לכל הדוברים זמן קצוב ושווה להשמיע את דבריהם
- בשיחה לא מרימים את הקול, לא מתפרצים, לא נכנסים לדברי אחרים ולא מדברים בשמם.
- מומלץ לא לקיים שיחה מעל 1.5 שעה. בין השיחה להמשך לימודים רגיל מומלץ לקיים הפסקה

2. שיחה מובנית בה הסטודנטים יות מביעים את רגשותיהם. ודעותיהם. וחושבים יחד על פתרונות

אפשריים:

- 3 סבבים של שיחה מעגלית בסדר דוברים קבוע
- כל סבב מוגבל בזמן 15-20 דקות.
- עד 12 סטודנטים. יות סביב שולחן
- לכל שולחן מנחה המנהל את הסבבים ואת הזמן

סבב 1: המנחה מציג שאלה או תמה לתגובה (לדוגמה – "איך אתם מרגישים ביחס המצב?") כל אחד. ת. מהדוברים מתייחס לשאלת המנחה, במסגרת הזמן הקצוב. לא מתייחסים או מגיבים לדברי האחרים. בסיום הסבב, לאחר שכל המשתתפים הגיבו לשאלה, המנחה מסכם את ששמע – אילו מגמות זיהה, מה האוירה, הסמטימנט, היכן מתרכז המתח, היכן נקודות הכאב וכד'.

סבב 2: כל אחד. ת. מהדוברים מתייחס בתורו בלבד ובמסגרת הזמן הקצוב לו. ה. לדברים שעלו בסבב הראשון. בסיום הסבב המנחה שוב מסכם.

סבב 3: בהתאם לשני הסבבים שהיו, המנחה בוחר (אולי מתייעץ עם המשתתפים) לקיים סבב נוסף של תגובות, או לקיים סבב שלישי שמוקדש לשאלה חדשה שהיא נגזרת ממה שעלה בשני הסבבים הקודמים (לדוגמה – מה לדעתכם אפשר לעשות? מה למדתם מהשיחה? מה תרצו לומר ל... , ועוד). המטרה של הסבב האחרון לייצר קלוז'ר לשיחה ואולי להתחיל לחשוב קדימה על פתרונות. בסיום הסבב המנחה מסכם וסוגר את השיחה, באמצעות יצירת נראטיב של השיחה. התייחסות לנקודת המוצא, לשלושת השלבים ולסיום.

מתודות לפעילות יצירתית:

עיבוד רגשות והתנסחות באמצעות פעולת הכתיבה:

מגדירים לוחות זמנים מראש כמה זמן יש לכתיבה, כמה זמן משאירים לסבב עצמו.

את המפגש מתחילים בחוזה קצר:

- מטרת הסבב אינה התדיינות בדברים אלא הקשבה.
- יכול להיות שנשמע דברים שיסתרו את דעותינו ויפגעו בערכינו.
- מטרת הסבב להציף עמדות שונות ומגוונות באופן בריא ומכבד!
- המטרה אינה לפגוע או להפגע להיות צודקים או להוכיח שמישהו אחר טועה.

כל אחד. ת. מקבל. ת. דף וכלי כתיבה ומתחילים בפעולת כתיבה אוטומטית – ההנחיה:

· כתבו את כל אשר על לבכם, כל מה שעולה לראש, זוהי סביבה שאינה שיפוטית ואתם לא

נבחנים פה על איכות הכתיבה. 10-15 דק'.

עם סיום שלב הכתיבה הלא מבוקרת, עברו על הטקסט והדגישו כמה משפטי מפתח המשקפים את עמדתכם בצורה מהותית.

סבב הקראה: כל אחד. ת. בתורו. ה. מקריאה. פסקה (כמה משפטים) אותה מבקשת. ת. לשתף.

פעולה התנסותית וחוויתית עקיפה:

פעולה התנסותית מעשית שעוצרת את שגרת הלימודים, במצבים בהם קשה לדבר ויש צורך לתת מקום לכאב ולמצוקה של הסטודנטים. יות.

מרחב עבודה ויצירה שיש לו תפקיד מנחם, משחרר, מאוורר ומרכז כמו צפיה בסרט ושיחה אודותיו, התבוננות ביצירת אמנות, תרגיל יצירתי שאינו חלק מהתוכנית הרשמית של הקורס. פעילות מסוג זה נותנת

מקום לעיסוק עקיף ברגשות ומחשבות שקשורות לסיטואציה האקטואלית ולמצב הפוליטי והרגשי שבא בעקבותיו. עיסוק ביצירה שאינו קשור ישירות למצב- משחרר מהקושי לקיים שיחה גלויה, אך מאפשר הכרה במתח, הנכחה של קושי ובסופו של דבר יכול להוביל לפירוק מתחים.

· המדריך לכיתה המכילה (אקורד):

https://achord.huji.ac.il/sites/default/files/achord.hebrew/files/academic_guide_inclusive_class.pdf

· דיאלוג אפקטיבי (המרכז הבינתרבותי):

https://drive.google.com/file/d/1T2NSz1_h5SWrGT8e1SJ8XubPwHIRU7-l/view?usp=sharing